

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

19 יולי 2015

לפני
כב' השופט דורי ספיבק
נציגת ציבור עובדים גב' לאה חלה

התובעים: 1. א.כ.
2. א.פ.

כולם ע"י עו"ד חן בכר

נגד

הנתבעת: מדינת ישראל

ע"י עו"ד דורית (יפרח) דרורי

פסק דין

1. עניינה של תובענה זו בפגיעה שפוגעת המדינה עצמה, כך נטען, בזכויותיהם של עובדיה המשרתים במילואים. התובענה מבוססת על הוראות חוק שירות המילואים, תשס"ח-2008, שנחקק לפני כשבע שנים מ"תוך ראיית הנמנים עם מערך המילואים כתורמים תרומה ייחודית למדינת ישראל" (סעיף 1 לחוק, סעיף המטרה).

באופן ספציפי נוגעת התובענה לאופן התגמול בגין ימי מילואים מצד אחד, אל מול אופן הניכוי מהשכר בגין עצם ההיעדרות מהעבודה מצד שני, לאלה מבין עובדי המדינה המצליחים לעבוד בעבודתם הרגילה במהלך שירות המילואים, וכן לאלה מביניהם המבצעים את שירות המילואים בימי המנוחה או בחגים ובימי חופש. עוד בטרם נפנה לתיאור מהלך ההתדיינות, נביא ציטוט מתוך דברי ההסבר לחוק (ה"ח ממסלה 295 (7.5.07)), על מנת לאפשר לקורא להבין כבר בפתח הדברים מה הייתה תכליתו של התיקון הספציפי שבו עסקה ההתדיינות שבפנינו:

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

1 "עוד מוצע לקבוע, כי תגמולי המילואים ישולמו לחייל
2 המילואים גם אם הכנסתו לא פחתה כתוצאה משירותו –
3 וזאת על אף היות תגמול המילואים בגדר 'גמלה מחליפה
4 שכר'. מטרתו של תיקון מוצע זה להיטיב עם חיילי מילואים
5 הנקראים לשירות בימים שאינם ימי עבודה עבורם, והוא
6 מתחייב גם מהגדרות השירות החצי יומי, המבוסס על ההנחה
7 כי הכנסתו של חייל מילואים באותו היום לא תיפגע או
8 שתיפגע רק באופן חלקי".

9
10 מאחר שענייננו בזכויות חיילי מילואים שהם עובדי מדינה, מן הראוי לציין
11 שבעקבות כניסת החוק לתוקף תוקנו בהתאם גם הוראות התקשי"ר, ונקבע בהן
12 בסעיף 34.371(א) כך:

13 "עובד המבצע את שירות המילואים מעבר לשעות העבודה,
14 או ביום המנוחה השבועית שלו ו/או בחופשתו, ישולמו לו
15 הן שכר עבודה רגיל והן תגמולי מילואים".

מהלך ההתדיינות

16
17
18
19
20 2. ביום 24.9.12 נפתחה התובענה שבפנינו, שהתובעים בה הם שני עובדי
21 מדינה, שניהם טייסים מבצעיים בחיל האוויר, המשרתים במוצע (כל אחד מהם)
22 כ- 50 ימי מילואים בשנה. בד בבד עם הגשתה הוגשה בקשה לאישורה כתובענה
23 ייצוגית. במרכז הבקשה עמדו הוראות חוק שירות המילואים החדש, כמו גם
24 תיקון עקיף שבוצע במסגרתו לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-
25 1995.

26 התובעים טענו שבתיקוני החוק האמורים נקבע שלעובד תשולם גמלת
27 מילואים אף אם לא נפגעה הכנסתו עקב השירות. באופן ספציפי, הם טענו
28 שהסדר החוקי החדש קבע והבטיח כי משרת מילואים המצליח לעבוד בעבודתו
29 הרגילה במהלך שירות המילואים או מבצע את שירות המילואים בימי המנוחה או
30 בחגים או בימי חופש, יהיה זכאי הן לשכר העבודה הרגיל והן לתגמול מילואים
31 (זאת, בשונה מהמצב המשפטי עד אז, ראו: ע"ע 300307/98 חברת גב ים
32 לקרקעות נ' אבן, פד"ע לח 109 (22.7.02)). התובעים הוסיפו וטענו שהמדינה

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

1 אינה מיישמת את ההסדר החוקי החדש, שכן היא מקזזת שלא כדין משכר
2 המשרתים במילואים סכומים שאין היא זכאית לקזזם. על כן, כך טענו, יש מקום
3 לקבל את תביעתם האישית, וכן לאשרה כייצוגית, כשהקבוצה המיוצגת תהיה "כל
4 עובדי שירות המדינה, שמבצעים וביצעו שירות מילואים החל מיום 1.8.08, בימי
5 המנוחה השבועית, או בחגים או בחופשות". להשלמת התמונה נוסף שהבקשה
6 הסתמכה, בין היתר, על מחקר שכותרתו "ניתוח תגמול מילואים לעובדים בשירות
7 המדינה" שפרסם מרכז המחקר של הכנסת ביום 11.2.10, שבו נאמר שהמדינה
8 כמעסיקה מנכה שלא כדין סכומים המגיעים לעובדי המדינה המשרתים במילואים
9 בימי מנוחה או בחופשים. לפי כותבי המחקר, הסיבה לניכוי הפסול נעוצה בבסיס
10 החישוב השונה, בין הזיכוי אותו מעניק המוסד לביטוח לאומי לעובד, לבין הניכוי
11 על בסיס קלנדרי אותו מבצעת המדינה משכר העובדים. עוד נציין שבבקשה
12 לאישור התובענה כייצוגית הוערך בצורה גסה מספר חברי הקבוצה בכ- 6400
13 עובדים, הנזק הממוצע לכל אחד מהם הוערך בכ- 5,000 ₪ נכון למועד הגשת
14 הבקשה (כארבע שנים לאחר הגשת החוק), ומשכך הוערך הנזק הכולל לחברי
15 הקבוצה בכ- 32,000,000 ₪, נכון למועד הגשת הבקשה.

16 3. ביום 18.3.13 הגישה המדינה את תגובתה לבקשה לאישור התובענה
17 כייצוגית. התגובה כללה טענת סף, לפיה דין הבקשה לאישור התובענה כייצוגית
18 להידחות על הסף, לאור הוראת תקנה 10(3) לתוספת השנייה לחוק תובענות
19 ייצוגיות, תשס"ו-2010, הקובעת שאין לאשר תובענה ייצוגית מקום שמדובר
20 בתביעה של עובד שחל עליו הסכם קיבוצי המסדיר את תנאי עבודתו.

21 4. ביום 12.9.13 התקיים דיון מקדמי בבקשה לאישור התובענה הייצוגית,
22 שבסימונו ניתנה על ידי בית הדין ההחלטה הבאה:

23 "במהלך דיון קדם המשפט היום הסב בית הדין את תשומת
24 לב ב"כ התובעים לכך שלכאורה חל במקרה שלפנינו החרג
25 הקבוע בסעיף 10(3) לתוספת לחוק תובענות ייצוגיות,
26 דהיינו שהמקרה אינו מתאים לאישור תובענה ייצוגית מן
27 הטעם שקיימים הסכמים קיבוציים רבים החלים של עובדי
28 המדינה המשרתים במילואים, שהם הקבוצה אותה מבקשים
29 התובעים לייצג.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

1
2 בית הדין הציע לב"כ התובעים לחזור בהם מהבקשה לאישור
3 התובענה כייצוגית, ותחת זאת לקיים דיון מהיר יחסית
4 בתביעות הפרטניות שהוגשו על ידי שני התובעים.
5

6 למען הסר ספק, על פני הדברים לא ניתן לשלול את
7 האפשרות שהתובעים צודקים בתביעתם, ובשים לב
8 להתחייבותה של המדינה לקיים כלפי כלל הציבור הרלבנטי
9 כל קביעה משפטית חלוטה שתתקבל לגבי התובעים הרי
10 שיש להערכת יתרונות רבים בהליכה במסלול זה.
11

12 התובעים יודיעו לבית הדין עד ליום 29.9.13 האם נכונים הם
13 לקבל את המלצת בית הדין אם לאו".
14

15 5. ביום 29.9.13 הודיעו התובעים שהם מקבלים את המלצת בית הדין, קרי –
16 שהם מבקשים לחזור בהם מהבקשה לאישור התובענה כייצוגית ותחת זאת לקיים
17 דיון בתביעותיהם הפרטניות. התובעים ציינו שהם קיבלו את המלצת בית הדין
18 בלב כבוד, ובשים לב להתחייבות המדינה כלפי כלל הציבור הרלבנטי לקיים כל
19 קביעה משפטית שתתקבל. לאור הודעת התובעים, ובהתאם לסמכות שהוקנתה
20 לבית הדין בסעיף 16 לחוק תובענות ייצוגיות, אושרה הסתלקות התובעים
21 מהבקשה לאישור התובענה כייצוגית, וניתנה להם הוראה להגיש כתב תביעה
22 מתוקן.

23 6. בהתאם, הגישו התובעים ביום 22.10.13 כתב תביעה מתוקן, שבו נטען
24 שעל המדינה להשיב לתובע 1 סך של 7,969 ₪, ולתובע 2 סך של 18,739 ₪ בגין
25 ניכויים לא חוקיים שבוצעו ממשכורותיו, וזאת נכון למועד הגשת כתב התביעה
26 המתוקן. עוד כלל כתב התביעה המתוקן בקשה למתן סעד הצהרתי לפיו הניכויים
27 שבוצעו ממשכורות התובעים הינם פסולים ואינם עולים בקנה אחד עם הוראות
28 החוק והתקש"ר. כן התבקש בית הדין לקבוע שעל המדינה כמעסיק חל איסור
29 לשנות את שיטת ניכוי מקדמת שכר משרת המילואים, ועליה להחל את תוצאות
30 פסק הדין על כלל עובדיה המשרתים במילואים.

31 7. ביום 22.12.13 הגישה המדינה כתב הגנה. המדינה טענה בכתב הגנתה –
32 בדומה לטענותיה לגופה של המחלוקת שהועלו עוד בתגובתה לבקשה לאישור
33 התובענה כייצוגית, שעל פי:

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

1 "ההוראות הנהוגות במדינה, היה על המדינה לנכות לתובעים
2 בשל היעדרות למילואים, על פי ערך יום עבודה של השכר
3 החודשי חלקי 20.83 (לגבי עובד שעובד חמישה ימים
4 בשבוע). הוראות אלו לא יושמו ביחס לתובעים ונוכה מהם
5 שכר בשיעור מופחת, בגובה השכר החודשי חלקי 30. שיטת
6 הניכוי שבוצע בפועל אינה משקפת את שווים האמיתי של
7 ימי היעדרותו של עובד מדינה לצורך שירות מילואים, והיא
8 היטיבה עם רובם המכריע של עובדי המדינה המשרתים
9 במילואים, והתובעים ביניהם...

10
11 ככל שהמדינה היתה מנכה משכרם של התובעים את שווים
12 האמיתי של ימי העבודה שהחסירו בשל שירות מילואים...
13 הרי ששיעור הניכוי היה גדול מזה שנוכה בפועל, כך
14 שלמעשה קיבלו התובעים תשלום ביותר. קבלת טענת
15 התובעים, איפוא, כנגד שיטת חישוב ניכוי השכר הנהוגה
16 במדינה בעת היעדרות בשל שירות מילואים, נוכח פרשנות
17 (השגויה) להוראות חוק הביטוי הלאומי, תקים למדינה זכות
18 להשבת הכספים אשר שילמה ביתר לתובעים. על כן, בד בבד
19 עם כתב הגנה זה, מוגש על ידי המדינה כתב תביעה שכנגד,
20 להשבת הכספים אשר שולמו לתובעים ביתר, ככל שתתקבל
21 תביעתם דנא."

22
23 בהתאם לטענותיה אלה, וכד בבד עם הגשת כתב הגנתה, הגישה המדינה
24 תביעה שכנגד נגד שני התובעים. בתביעתה טענה המדינה, ביחס לתובע 1,
25 שמחודש יוני 2011 ועד לחודש יוני 2013 נוכה משכרו סך כולל של 40,004 ₪,
26 בגין היעדרות של 84 ימי מילואים במהלך כל התקופה. המדינה טענה שככל
27 שתתקבל תביעתו, לפיה היתה המדינה מנועה מלנכות משכרו בגין היעדרותו
28 משירות מילואים בימי מנוחה, אזי יתבקש בית הדין לקבל גם את טענת המדינה
29 לפיה היה עליה לנכות משכרו בעבור סך כל התקופה האמורה סך כולל של 49,169 ₪,
30 נה בגין 72 ימי מילואים שבוצעו בימי עבודה בלבד. לגבי התובע 2, שנוכה משכרו
31 סך כולל של 95,605 ₪ בגין היעדרות של 152 ימי מילואים, טענה המדינה שככל
32 שתתקבל טענתו שהמדינה היתה מנועה מלנכות משכרו בגין היעדרותו משירות
33 מילואים בימי מנוחה, כי אז היה על המדינה לנכות משכרו סך של 123,460 ₪.

34 הנה כי כן, התובעים 1 ו-2, שתביעותיהם האישיות עמדו על כ- 9,000 ₪
35 ו- 18,000 ₪ בהתאמה, מצאו את עצמם נאלצים להתמודד עם תביעה שכנגד
36 בסכומים גבוהים בהרבה.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

1 .8 ביום 2.1.14 התקיימה ישיבת קדם משפט בתיק זה, שבה ניתן צו להגשת
2 תצהירי עדות ראשית, ונקבע מועד לדיון הוכחות. ביום 13.3.14 התקיים דיון
3 ההוכחות, במהלכו נחקרו התובעים 1 ו-2 על תצהיריהם, וכן נחקרו המצהירים
4 מטעם המדינה: גב' ג'יהאן אבזאך, מנהלת תחום שכר ותנאי שירות באגף החשב
5 הכללי במשרד האוצר, וגב' הניה מרקוביץ, ששימשה בתפקיד ראש אגף בכיר
6 תכנון ובקרה בנציבות שירות המדינה, עד לפרישתה לגמלאות במאי 2013.

7 .9 ביום 15.6.14 הגישו התובעים סיכומים מפורטים בכתב. בהתאם להסכמות
8 ולהחלטות, היו אמורים סיכומי המדינה להיות מוגשים עד ליום 7.10.14. ביום
9 9.10.14 ביקשה המדינה ארכה להגשת סיכומיה, שניתנה לה, ובהתאם היה עליה
10 להגישם עד ליום 4.11.14. ברם, חמישה ימים לאחר תום הארכה שניתנה לה
11 להגשת סיכומיה, ובמקומם, הגישה המדינה הודעה ובקשה למחיקת התביעה
12 והתביעה שכנגד. בהודעה נאמר כך:

13 "בימים אלה התקבלה על ידי החשבת הכללית במשרד
14 האוצר החלטה בדבר השבת הפרשי שכר אשר נוכו מעובדי
15 מדינה אשר שירתו במילואים בימי שישי ושבת, החל מחודש
16 אוגוסט 2008. זאת, על אף הטעות שנפלה באופן יישום
17 שיטת הניכוי, אשר חושב על פי 1/30 ולא בהתאם להוראות
18 שקבועות בהוראת תכ"ם מס' 13.1.2.

19
20 התובעים בהליך זה נכנסים לתחולת החלטה זו, ועל כן
21 תביעתם לקבלת החזר עבור שכר שנוכה מהם בגין שירות
22 מילואים בימי שישי ושבת מתייתרת, וכפועל יוצא מכך גם
23 התביעה שכנגד. מבלי לגרוע מטענות המדינה בהליך זה, הרי
24 שנוכח האמור, מתבקש בית הדין הנכבד להורות על מחיקת
25 התביעה והתביעה שכנגד."

26
27 .10 ביום 30.11.14 הגישו התובעים את התייחסותם להודעת המדינה, שבה
28 נאמר בין היתר כך:

29 "התובעים והח"מ יותר משמחו לגלות, כי המדינה
30 (באמצעות החשבת כללית במשרד האוצר) החליטה, לאחר
31 כל-כך הרבה שנים (למעשה, מאז שנת 2008), לשנות את
32 דרכה בכל הקשור לניכוי הפסול שנעשה עד כה (ועדיין
33 נעשה) בשכרם של עובדי שירות המדינה הנקראים ומבצעים
34 את שירות המילואים.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

1
2 המדובר בהחלטה אשר צפויה להשפיע ולהיטיב על אלפי
3 עובדים שביצעו שירות מילואים בסופי שבוע מאז 1
4 באוגוסט 2008, ולמעשה, גם מכאן ואילך....

5
6 [עם זאת] בשים לב לסעדים ההצהרתיים המבוקשים
7 בתביעה, תתבקש המדינה להבהיר כדלקמן:

8
9 1. האם החלטת המדינה בדבר השבת הפרשי שכר אשר נוכו
10 מעובדי המדינה אשר שירות במילואים מתייחסת אך לשירות
11 מילואים שבוצע בימי שישי ושבת, או שמא מתייחסת
12 ההחלטה גם לשירות מילואים שבוצע או יבוצע בימי מנוחה
13 או חופשה.

14
15 2. האם המדינה תמשיך את שיטת חישוב מקדמת שכר משרתי
16 משרתי המילואים על פי השיטה הקלנדארית (1/30)?

17
18 3. האם בכוונת המדינה להחיל את ההחלטה המתקנת כאמור
19 על כלל עובדי המדינה המבצעים שירות מילואים?

20
21 ביום 11.12.14 הגישה המדינה תגובה להודעת התובעים. בהודעתה
22 הדגישה המדינה שלשיטתה, לאחר שהתובעים קיבלו את המלצת בית הדין וחזרו
23 בהם מבקשתם לאישור התובענה כייצוגית, העניין היחיד שנותר בתובענה זו הינו
24 עניינם האישי של התובעים. משכך, הדגישה המדינה, לשיטתה אין היא נדרשת
25 להבהרות כאלה ואחרות, ודי בכך שתביעתם האינדיבידואלית הפכה לתיאורטית,
26 לאור החלטת החשבת הכללית, כדי להצדיק את מחיקת התביעה והתביעה שכנגד.
27 עם זאת, במענה לשלוש הקושיות שהציבו בפניה התובעים, הבהירה המדינה
28 כדלקמן:

29 1. החלטת החשבת הכללית בדבר השבת הפרשי השכר
30 מתייחסת אף לימי מנוחה וחופשה....

31
32 2. הניכוי על פי השיטה הקלנדארית היה בניגוד להוראת
33 התכ"מ ולשיטת תשלום השכר הנהוגה במדינה. על כן, הוא
34 לא יימשך.

35
36 3. לא ברור איזו הבהרה נדרשת. החלטת החשבת הכללית,
37 עליה הודיעה המדינה, ברורה ומדברת בעד עצמה. אין
38 המדובר בהחלטה ספציפית המתייחסת להליך זה ולתובעים

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

1 דכאן. כאמור בהחלטה, התובעים נכנסים לגדרה של
2 ההחלטה, ומטעם זה תביעתם התייתרה".
3
4 עוד הוסיפה, שהתובעים יקבלו את הפרשי השכר בשכרם, באמצעות תלוש
5 השכר, וזאת ביחד עם כלל עובדי המדינה ששירתו במילואים, לאחר סיום בדיקת
6 נתונים ועריכת החישובים הנדרשים.
7 11. לאור הפערים בעמדת הצדדים, נקבע דיון תזכורת במעמד הצדדים ליום
8 29.12.14. בדיון התזכורת השתתפו, מלבד באי כוח הצדדים, גם שלוש נציגות
9 ממשרד האוצר: עו"ד אפרת פרוקצ'יה, גב' אלה מזרחי וגב' דריה פודישיבלוב.
10 במהלך הדיון הצהירה עו"ד פרוקצ'יה לפרוטוקול (עמ' 23 ש' 1) כך:

11 "חוק הביטוח הלאומי אומר, שברגע שאדם משרת
12 במילואים, אל תנכו לו שכר שלולא היה משרת במילואים,
13 המעסיק לא היה מנכה. לגבי זה יש הודעה חד צדדית שלנו
14 שאנו מקבלים את הטענות, ומי שמשרת בשישי שבת או בימי
15 חופשה אחרים לא ינוכה לו שכר. עכשיו באים התובעים
16 וטוענים טענה אחרת. בעקבות הפניה של התובעים, מצאנו
17 שיש בעיה באופן יישום הוראת התכ"ם של החשב הכללי,
18 ויש משרדים שעשו מישמש ביישום. אז יש את ההוראות
19 שנוגעות לימי מילואים, חזרה מחל"ת, והתחלה וסיום של
20 העסקה. לגבי חלק יישמו לפי 1 חלקי 30 ולגבי חלק לפי 1
21 חלקי 20.83 שזה מה שרשום בהוראות התכ"ם. ברגע שהבנו
22 את זה, דנו גם בעניין שלהם, ודנו גם בעניין הכללי יותר של
23 הוראת התכ"ם. החשבת הכללית החליטה שלמרות כל
24 הבעיות התפעוליות שבגללן הוראת התכ"ם לא פעלה כפי
25 שהיא, היא הוראת על יישום הוראת התכ"ם כפי שהיא, ועל
26 תיקון כל המערכות כך שניתן ליישם את הוראת התכ"ם.
27 הדבר הזה אורך זמן. לבוא ולהגיד לחשבת הכללית שמכוח
28 נוהג הטעות הזו אמורה להימשך? יש פסיקה ברורה שאין
29 מקום להנציח טעות שהיתה קיימת".
30

31 במענה לכך, ציין בא כוח התובעים:

32 "יש כאן היתממות, לא ראויה במיוחד מצד המדינה. הנושא
33 של התניית הפסקת הניכוי הפסול בשינוי שיטת הניכוי, זו
34 היתה סוגיה שעמדה עוד בתצורה הראשונה של התובענה,
35 כשמדובר היה בתובענה ייצוגית. עוד לפני שהמדינה מצאה

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

1 את הוראת התכ"ם, המדינה טענה שאם וככל שהמדינה
2 תפסיק את הטעות שהיא נוהגת בה, היא תעשה זאת בכפוף
3 לשינוי שיטת הניכוי. אנחנו טענו את זה עוד בתשובה
4 לתגובה, והבאנו תגובה ואמרנו שמדובר בנוהג מחייב. לא
5 מדובר בטעות טכנית, מדובר פה בתנאי שכר של אלפי
6 עובדים, ובתנאים של משרתי המילואים. אני מרגיש שעשו
7 לי תרגיל.

8
9 לאור המחלוקות שנותרו בין הצדדים, הורה בית הדין למדינה להגיש
10 תצהיר משלים עד ליום 15.2.15, שבו תפרט את ההתפתחויות וההחלטות
11 שהתקבלו מאז התקיים דיון ההוכחות. עוד נקבע כי ביום 15.3.15 תתקיים ישיבת
12 הוכחות משלימה שבה תיחקר נציגת המדינה על התצהיר המשלים שתגיש.

13 12. המדינה ביקשה מספר ארכות להגשת תצהיר משלים, ובסופו של דבר ביום
14 13.5.15, במקומו, הגישה הודעה נוספת מטעמה וביקשה מחודשת למחיקת
15 התביעה והתביעה שכנגד. וכך נאמר בהודעה:

16 "ביום 9.11.14 הודיעה המדינה לבית הדין הנכבד על
17 החלטת החשבת הכללית במשרד האוצר, בדבר השבת הפרשי
18 שכר אשר נוכו מעובדי מדינה אשר שירתו במילואים בימי
19 שישי ושבת. זאת, על אף הטעות שנפלה באופן יישום שיטת
20 הניכוי, אשר חושב על פי ערך יום של 1/30 ולא בהתאם
21 להוראת התכ"ם 13.1.12. בנסיבות אלו, טענה המדינה כי
22 מאחר שהתובעים נכנסים לתחולתה של החלטה זו, תביעתם
23 לקבלת החזר עבור שכר שנוכה מהם מתיירת, ובית הדין
24 הנכבד התבקש להורות על מחיקתה.

25
26 בתגובתם להודעה זו של המדינה, טענו התובעים לקיומו של
27 סעד הצהרתי נוסף בתביעתם, שלפיו המדינה לא תשנה את
28 שיטת הניכוי. בנוסף, ביקשו התובעים לפסוק להם ולבאי
29 כוחם הוצאות ושכר טרחת עו"ד.

30
31 בתגובתם להודעה זו של המדינה, טענו התובעים לקיומו של
32 סעד הצהרתי נוסף בתביעתם, שלפיו המדינה לא תשנה את
33 שיטת הניכוי... בתשובתה לתגובת המבקשים, שבה המדינה
34 על כך שעוד קודם להגשת התביעה, כבר החל על ידה הליך
35 לבחינת שיטת ניכוי השכר של עובדי מדינה אשר נעדרו
36 מעבודתם בשל שירות מילואים, באופן שישקף את שיטת
37 תשלום השכר החודשי, וכי החלטת החשבת הכללית היא כי
38 אין להמשיך בניכוי על פי השיטה הקלנדרית, בהיותו מנוגד

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

1 להוראת התכ"ם ולשיטת תשלום השכר הנהוגה במדינה...
2 בדיון שהתקיים לפני בית הדין ביום 29.12.14 שבו וטענו
3 התובעים כי נותר בעינו הסעד ההצהרתי שביקשו, אשר
4 יאסור על המדינה לשנות את שיטת הניכוי, בנימוק שהמדובר
5 בנוהג מחייב. בית הדין הנכבד הורה למדינה, עוד בטרם
6 יוגשו סיכומיה בהליך, להגיש תצהיר משלים, שבו יפורטו
7 ההתפתחויות וההחלטות שהתקבלו... מאז התקיים דיון
8 ההוכחות.

9
10 המדינה מתכבדת להודיע לבית הדין הנכבד כי בהמשך
11 להחלטת החשבת הכללית האמורה, הוסיפו להתקיים במטה
12 השכר במשרד האוצר דיונים בעניין יישום החלטתה,
13 בהשתתפות נציבות שירות המדינה, משרדי ממשלה שונים,
14 מל"ם ועוד, על מנת לבצע את המעבר לשיטת ניכוי אחידה
15 לפי ערך יום של 1/20.83, בהתאם להוראת התכ"ם האמורה.

16
17 בישיבות אלה התברר כי קיים קושי טכנולוגי ממשי לביצוע
18 השינוי בשיטת הניכוי, וזאת בשל העדר ממשק מלא בין
19 מערכות הנוכחות במשרדי הממשלה השונים לבין מערכת
20 השכר במל"ם. היעדר ממשק כאמור מצריך הזנה ידנית של
21 הנתונים דבר שיגרור עלויות מערכת גדולות מאוד ובכלל זה
22 הקצאת כח אדם, וריבוי טעויות הקלדה שעשוי לגרום
23 לתשלומי יתר או חסר רבים.

24
25 הדברים הובאו בשנית בפני החשבת הכללית במשרד האוצר,
26 אשר החליטה בימים אלו ממש, כי בנסיבות אלו, בשל
27 עלויות תיקון מערכות השכר והסיכון בתשלומים שגויים,
28 בשלב זה לא תשונה שיטת הניכוי. החשבת הכללית הורתה,
29 אפוא, לתקן את הוראת התכ"ם כך שהיא תשקף שיטת ערך
30 היום כפי שהיא נהוגה היום.

31
32 לאור האמור לעיל, גם הסעד ההצהרתי הנוסף שהתבקש על
33 ידי התובעים, התייתר, ולא נותר מהתביעה מאומה. המדינה
34 סבורה כי בנסיבות אלו, אף אין טעם בהגשת תצהיר משלים
35 מטעמה ובקיום דיון הוכחות".

36
37 13. ביום 26.5.15 הגישו התובעים את תגובתם, שבה ביקשו כי לאור הודעת
38 המדינה יינתן פסק דין לטובתם המקבל את כל הסעדים המבוקשים בכתב התביעה,
39 הן הכספיים והן ההצהרתיים. התובעים טענו שמתן פסק הדין הכרחי, בין היתר,
40 על מנת שניתן יהיה לאכוף על המדינה לנהוג ולפעול על פיו הן כלפי התובעים
41 והן כלפי יתר משרתי המילואים בשירות המדינה, בהתאם להתחייבות המדינה
42 שניתנה להחיל את תוצאות פסק הדין שיינתן על יתר משרתי המילואים.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

14. לאור הודעת התובעים ניתנה החלטה לפיה דיון ההוכחות מבוטל. עוד נקבע שהמדינה תגיש תשובה לתגובה, שבה תתייחס לטענות התובעים לפיהן נוכח עמדתה המעודכנת אין מקום למחיקת התביעות, ותחת זאת יש לתת לטובתם פסק דין שבו יינתנו להם כל הסעדים שביקשו. עוד ניתנה לתובעים הרשות להגיב לתשובה המדינה, ונקבע שלאחר כל זאת יינתן פסק דין.

ביום 18.6.15 הגישה המדינה את תשובתה. בתמצית, חזרה המדינה על הודעותיה הקודמות, חזרה וטענה שהתביעה על כל ראשיה התייתרה, הפכה לתיאורטית, ועתרה למחיקתה ולמחיקת התביעה שכנגד. המדינה טענה שככל שהתובעים מטילים ספק בהחלטת החשבת הכללית, והם באמת ובתמים חוששים שמא המדינה לא תשיב להם את השכר שנוכה מהם בגין שירות מילואים בסופי שבוע, הרי שיהא בידם לשוב ולעתור לבית הדין, שכן תביעתם תימחק ולא תידחה. באשר לטענת התובעים, לפיה אינה פועלת במהירות להשבת הכספים, הדגישה המדינה שחברת מל"מ, המבצעת את תחשיבי השכר לעובדי המדינה, הגישה למשרד האוצר חישובים פרטניים ביחד לכל אחד ואחד מעובדי המדינה הרלבנטיים, והם נבדקים בימים אלו. עם סיום הבדיקה, הדגישה המדינה, תישלחנה הודעות מתאימות לאותם עובדים, והתובעים ביניהם.

ביום 7.7.15 הגישו התובעים תשובה לתגובה. בתגובתם הדגישו שאף שבפני בית הדין הונחה הודעת המדינה, כהודאת בעל דין, שהיא מסכימה לקבלת התביעה במלואה, הרי שבפועל ההחלטה טרם בוצעה, וגם מטעם זה עומדת להם הזכות לקבלת פסק דין כמבוקש.

דיון והכרעה

15. לאור כל האמור מעלה, נשאלת השאלה האם צודקת המדינה בטענתה שדין התביעה להימחק, שכן המדינה מקבלת על עצמה לשלם לתובעים את מלוא הסעדים הכספיים להם עתרו בכתב תביעתם, וכן היא מקבלת על עצמה, בהתאם להחלטת החשבת הכללית, להשיב לכל עובדי המדינה ששירתו במילואים בימי

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

1 שישי ושבת ובימי מנוחה ובימי חופש אחרים. לדעתנו, אין בסיס לבקשת המדינה
2 למחיקת התביעה, ונמק:

3 ראשית המדינה אמנם התחייבה בפני בית-דין זה להשיב לתובעים, וכן
4 להשיב לשאר עובדי המדינה ששירתו במילואים, את הסכומים שנוכו משכרם מאז
5 אוגוסט 2008. ברם, המדינה טרם עשתה זאת, דהיינו היא טרם החזירה את
6 הניכויים לתובעים, והיא גם טרם החזירה את הניכויים לשאר עובדי המדינה
7 הנמצאים במצבם. למה הדבר דומה? למצב דברים שבו היה מניח תובע בפני בית-
8 דין זה כתב תביעה לתשלום שכר עבודה על סך של נניח 50,000 ₪, המעסיק היה
9 מתגונן, אך בהמשך ההליך, היה מודיע במפתיע שב"מבלי להודות בנכונות טענות
10 התובע" בכוונתו לשלם לתובע את מלוא מבוקשו. האם במצב דברים שכזה, ונוכח
11 הצהרת המעסיק בלבד על כוונה לשלם, היה נעתר בית-הדין לבקשת המעסיק,
12 ומורה על מחיקת התביעה? בוודאי שלא. זכותו של מי שתבע סעד כספי, ובעל
13 הדין שכנגד מודה בזכותו לקבלת הסעד הזה, לקבלת פסק דין, שאותו יוכל במקרה
14 הצורך לאכוף בהוצאה לפועל או בהליכי בזיון. כך ככלל, ובוודאי במקרה כמו זה
15 שלפנינו, שבו התקיים הליך משפטי שלם, לרבות הליך הוכחות וסיכומים על ידי
16 התובעים, ורק בדקה ה- 90 ממש – ואולי נכון יותר לתאר זאת כזמן פציעות –
17 העדיפה המדינה הנתבעת שלא להגיש סיכומים, אלא להודות בזכאות התובעים
18 לסעדים להם עתרו;

19 שנית זכותם של התובעים לקבלת פסק דין נובעת גם מכך שהגם שהמדינה
20 התחייבה להחזיר להם ולשאר עובדי המדינה ששירתו במילואים את הניכויים
21 שנוכו משכרם, המדינה טרם נקבה במועד עתידי זה או אחר שבו תבצע את
22 ההחזרים הלכה למעשה. טענת המדינה, לפיה ככל שלא ישולמו לתובעים או
23 לעובדים אחרים הסכומים המובטחים, הם יוכלו לשוב ולפנות בתביעה לבית-דין
24 זה, שכן התביעה תימחק, להבדיל מתידחה, הינה לדעתנו בבחינת לעג לרש. האם
25 באמת ובתמים סבורה המדינה, שלאחר קרוב לשלוש שנות התדיינות סבוכה
26 ומתישה, על התובעים למחוק את תביעתם, להמתין בסבלנות למועד בלתי ידוע
27 שבו תואיל נא המדינה לשלם להם את הסכומים שתבעו, תוך שמירה על זכותם

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

1 להגיש את תביעתם מחדש אם וככל שלא ישולמו להם הסכומים המבוקשים
2 במהלך השנה הקרוב?

3 שלישית המדינה היפנתה בטיעוניה לעניין מחיקת התביעה, להלכה
4 הפסוקה לפיה ככלל אין בית משפט נוהג להיזקק להליכים בעלי אופי תיאורטי,
5 שבהם לא קיים עוד סכסוך בר קיימא (ראו למשל: עמ 5933/05 אוליצקי
6 עבודות עפר נ' רכבת ישראל (3.8.06)), בג"צ 1181/03 אוניברסיטת בר-אילן נ'
7 בית הדין הארצי לעבודה (28.4.11)). ברם, הלכות אלה עניינן בביקורת שיפוטית
8 על הליכים מנהליים, שבהם המדינה הינה משיבה. לדעתנו, יש לאבחן אבחנה
9 ברורה ביניהם, לבין מקרה כמו זה שלפנינו, שבו מתבקשים סעדים כספיים
10 והצהרתיים כנגד המדינה בכובעה כמעסיק (להבחנה בין שני "כובעיה" אלה של
11 המדינה, ראו: סקכ 51/09 'סאוט אלעאמל' – להגנת זכויות העובדים
12 והמובטלים נ' שר התעשייה המסחר והתעסוקה (3.1.12); וכן סק 5/03 הסתדרות
13 העובדים הכללית החדשה נ' התאחדות התעשיינים (17.7.03)). למעלה מהנדרש
14 נציין, שדומה שדווקא בבג"צ בר-אילן, אליו היפנתה אותנו המדינה, ניתן למצוא
15 תימוכין לעמדת התובעים, שכן הדברים הבאים, שנכתבו שם על ידי השופטת
16 בדימוס אילה פרוקצ'יה, נדמים כיפים ומתאימים בשינויים המחויבים אף למקרה
17 שלפנינו:

18 "עניינו כאן אינו מקרה טיפוסי של עתירה תיאורטית שדינה
19 להידחות על הסף. ראשית, תחילתו של ההליך במחלוקת
20 ספציפית אמיתית בין ארגון העובדים לבין האוניברסיטה,
21 שאמנם מצאה את פתרונה קודם להכרה בבית הדין האזורי
22 לעבודה, אך פרטי מחלוקת זו הם שהכתיבו את גדרה של
23 ההכרעה השיפוטית, שנתחמה במתחם ענייני מוגדר; שנית,
24 וחשוב מכך – מדובר בסוגיה שיש לה משמעות עקרונית
25 רחבה בהקשר המשפטי והחברתי והן ערך מעשי מיידי רב...
26 ורביעית, בכירור השיפוטי של הסוגיה האמורה הושקעו
27 משאבים רבים על-ידי כל הגורמים המעורבים בהליך...".
28

29 נוסף, אם כבר, שהמקרה שלפנינו קרוב יותר למקרה שנדון בעניין רופאים
30 לזכויות אדם, שבו הוגשה עתירה בעניין זכותם של אסירים ללון על מיטה.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

1 במהלך ההתדיינות הודיעה המדינה שבכוונתה לפעול כמבוקש על ידי העותרים
2 שם, דהיינו לדאוג לכך שכל האסירים בישראל יקבלו מיטה ללון עליה, תוך שהיא
3 קבעו בתאריך יעד ליישום החלטה. למרות זאת, סירבו שופטי בג"ץ למחוק את
4 העתירה, ותחת זאת הפכו את הצו על תנאי שניתן שם לצו מוחלט (ראו: בגץ
5 4634/04 רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון פנים, פד"י סב (1) 762
6 ((12.2.07).

7 16. נוכח כל האמור, ובהתאם להודעות השונות שמסרה המדינה בתיק, מיום
8 9.11.14, מיום 11.12.14 ומיום 13.5.15, הודעות שאת תוכנן פירטנו מעלה, ניתן
9 בזה צו הצהרתי לפיו על המדינה להשיב את הפרשי השכר אשר נוכו מעובדי
10 מדינה אשר שירתו במילואים בימי שישי ושבת, בימי מנוחה ובימי חופשה, וזאת
11 מחודש אוגוסט 2008 שבו נכנס לתוקף חוק שירות המילואים, תשס"ח-2008.
12 ההצהרה תחול על כלל עובדי המדינה המבצעים שירות מילואים.

13 אשר למועד שעד אליו על המדינה להשיב את הפרשים האלה, המדינה לא
14 נקבה במועד כלשהו, אך ציינה שהיא נוקטת בכל הפעולות הנדרשות על מנת
15 שאלה יוחזרו בהקדם. בקשר לכך, חל במקרה שלפנינו הכלל לפיו חובתה של
16 המדינה לפעול בהליכים מנהליים "במהירות הראויה" למימוש זכויות (ראו: בגץ
17 8730/03 שירותי בריאות כללית נ' שר האוצר (21.6.12), פסקאות 34 עד 37
18 לפסק דינו של כב' השופט סלים ג'ובראן, והאסמכתאות שם, וכן דפנה ברק-ארז,
19 משפט מנהלי – כרך א', עמ' 407). יש להביא בחשבון גם את העובדה שמדובר
20 בניכויים המבוצעים מזה שבע שנים, גם ההתדיינות שלפנינו נמשכת כבר כשלוש
21 שנים, וזכותם של העובדים שבהם מדובר לכך שכספם יוחזר להם בתוך פרק זמן
22 סביר. מנגד, יש להביא בחשבון את מורכבות תהליך השבת הכספים, תהליך המצוי
23 בעיצומו על פי הודעת המדינה מיום 18.6.15 לפיה "חברת מל"מ, המבצעת את
24 תחשיבי השכר לעובדי המדינה, הגישה למשרד האוצר חישובים פרטניים ביחס
25 לכל אחד ואחד מעובדי המדינה הרלבנטיים, והם נבדקים בימים אלו". לאור כל
26 זאת, הגענו לכלל מסקנה שנכון יהיה להצהיר שעל המדינה להשיב את הכספים
27 בתוך ארבעה חודשים מהיום, דהיינו עד ליום 19.11.16. נוסף, שחזקה על

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

- 1 המדינה שבמידת הניתן היא תעשה כל מאמץ להשיב את ההפרשים לעובדים
2 במועד מוקדם יותר.
- 3 17. לא מצאנו שנכון יהיה ליתן סעד הצהרתי, כפי שביקשו מאיתנו התובעים,
4 האוסר על שינוי שיטת הניכוי. נזכיר, שמדובר בצעד אותו שקלה המדינה במהלך
5 ההתדיינות, ובסופו נסוגה ממנו. לטענתה, הנסיגה בוצעה רק "בשלב זה", לא
6 מנימוקים משפטיים אלא בשל קשיים תפעוליים ועלויות, הכל כמפורט בהודעתה
7 מיום 13.5.15 אותה הבאנו מעלה. עם זאת, ועל מנת למנוע מצב דברים שבו
8 המדינה תשוב ותימלך בדעתה ותשנה בכל זאת את שיטת הניכוי, באופן שצפוי
9 לפגוע משמעותית בשכרם של התובעים ועובדי מדינה אחרים המשרתים
10 במילואים, הרינו לקבוע שעל המדינה ליתן לתובעים הודעה מוקדמת של 120 יום
11 בדבר כוונתה לשנות את שיטת הניכוי, ככל שאכן יוחלט כך, על מנת לאפשר להם
12 לשוב ולפנות לבית-דין זה בנושא עוד קודם שתיכנס שיטת הניכוי החדשה לתוקף.
- 13 18. אשר לסעדים הכספיים המבוקשים על ידי התובעים, משהודתה המדינה
14 בזכותם של התובעים לקבלם, ומשלא הונח בפנינו תחשיב נגדי, דינם להתקבל
15 במלואם. משכך על המדינה לשלם לתובע 1 סך 7,979 ₪ ולתובע 2 סך 18,379 ₪,
16 כהחזר ניכויים שבוצעו ממשכורותיו, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום
17 24.9.12 (יום פתיחת ההליך). נבהיר, שאין בתשלום זה כדי לגרוע מזכותם של
18 התובעים לקבל החזרים נוספים, בגין ימי מילואים שביצעו לאחר הגשת כתב
19 התביעה.
- 20 19. אשר להוצאות המשפט – ההליך שבפנינו היה ארוך ומורכב. שב"כ
21 התובעים השקיעו משאבים גדולים ביותר בניהולו על פני מספר שנים, לרבות
22 הגשת תצהירים, ניהול הוכחות והגשת סיכומיתובעים, כשכל זה יכול היה להיחסך
23 לו היתה המדינה משנה את עמדתה מוקדם יותר. שיקולים אלה מטם כמובן את
24 הכסף לכיוון פסיקת הוצאות על הצד הגבוה. בנוסף, בקביעת גובה הוצאות
25 המשפט יש לדעתנו להתחשב בכך שעסקינן בהליך "מעין ייצוגי" (למרות שבסופו
26 של יום הוא התנהל כתביעה אינדיבידואלית ולא ייצוגית) וכן בכך שתוצאותיו
27 צפויות להיטיב ולהשפיע על אלפים רבים של משרתים במילואים. סך הפרשי

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

1 השכר שיקבלו בעקבותיה מגיע כפי הנראה למיליוני שקולים רבים. נוכח כל
2 האמור, אנו קובעים שעל המדינה לשלם לתובעים הוצאות משפט ושכר טרחת
3 עורך דין בסך כולל של 80,000 ₪, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד ליום
4 התשלום בפועל.

5 סוף דבר

6 20. ניתנים בזה הסעדים הבאים:

7 א. צו הצהרתי לפיו על המדינה להשיב את הפרשי השכר שניכתה
8 מעובדיה ששירתו במילואים בימי שישי ושבת, בימי מנוחה ובימי
9 חופשה, וזאת מחודש אוגוסט 2008 שבו נכנס לתוקף חוק שירות
10 המילואים, תשס"ח-2008. ההצהרה תחול על כלל עובדי המדינה
11 המשרתים במילואים, והחזר יבוצעו לא יאוחר מיום 19.11.15.

12 ב. צו הצהרתי לפיו ככל שהמדינה תחליט, בנקודת זמן כלשהי בעתיד,
13 לשנות את שיטת הניכוי משכרם של התובעים ועובדי מדינה אחרים
14 במצבם, בגין ימי מילואים, יהא עליה להודיע על כך מראש לתובעים
15 120 יום קודם לכניסת ההחלטה לתוקף.

16 ג. המדינה תשלם לתובע 1 סך 7,979 ₪ ולתובע 2 סך 18,379 ₪, כהחזר
17 ניכויים שבוצעו ממשכורותיהם, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום
18 24.9.12 (יום פתיחת ההליך).

19 ד. כמו כן תשלם המדינה לתובעים הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין
20 בסך כולל של 80,000 ₪, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד
21 ליום התשלום בפועל.

22 לצדדים מוקנית, בתוך 30 מיום שיומצא להם פסק דין זה, זכות לערער
23 עליו לבית-הדין הארצי לעבודה בירושלים.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

סע"ש 46942-09-12

1

ניתן היום, ג' אב תשע"ה, (19 יולי 2015), בהעדר הצדדים.

דורי ספיבק, שופט
אב"ד

גב' לאה חלה,
נציגת ציבור עובדים

2